

“Van de oorlog heb ik weinig gemerkt” vertelt Harrie Derks

Werkgroep woord en Beeld, onderdeel van het Erfgoedplatform gemeente Heumen, interviewt inwoners van Overasselt over oorlogsbeleving, voor, tijdens en na WO II.

In april 2016 zitten Willy Gijsbers en Marlies van Leersum aan tafel in de huiskamer van Harrie Derks uit Overasselt. Harrie is geboren in 1929. Hij was het oudste kind van Lambert Derks en zijn vrouw, een De Bruyn uit Reek. Harrie had 4 zussen en broers en woonde in de boerderij waarin eerder het Boerenmuseum gevestigd was (Hoogstraat). Harrie was tot voor kort vrijwilliger in het Boerenmuseum, momenteel gevestigd

Harrie Derks, 87 jaar, 2016, foto W. Gijsbers

in de Buurderij. Harrie is familie van Derks van bakkerij Derks. De hele familie heette in de volksmond ‘den bekker’. In 1957 trouwde Harrie met Mien van Keysteren. Zij runden een gemengd boerenbedrijf op de plek waar nu landgoed “De Zomp” ligt. Het bedrijf was niet groot. Door gestage uitbreiding bood het net voldoende inkomsten om van te kunnen leven. Harrie en Mien kregen vijf kinderen, vier jongens en een meisje.

De oorlog

“Ik herinner me er weinig van, maar er hebben voor de oorlog bij ons thuis nog Hollandse militairen gelegerd gezeten. Twee officieren, ze zaten in de voorkamer en in de slaapkamer. Ze heetten Kluitmans en Van der Laar. Dat is voor 1940 geweest, want in 1940 is de oorlog uitgebroken. Waarom ze er waren weet ik het niet meer, maar er lagen Hollanders voor de kanaalbewaking, precies hetzelfde als bij de Grebbelinie. En de manschappen lagen bij café Berlie. Hoe lang ze zijn gebleven weet ik niet meer, niet zo lang. Later hebben de Engelsen nog bij ons in de schuur gezeten. Dat was toen de oorlog al bezig was. Aan de andere kant van het kanaal zaten de Duitsers al. Die Engelsen zijn opgerukt en verder gegaan. Maar die Hollanders, die twee officieren, die hebben toch wel een tijdje bij ons gezeten. Ze hadden een eigen kok, de officieren gingen eten bij de jongens in de kazerne. We hadden er helemaal niks mee te doen. Alleen slapen en de plaats. In die kamer, een kantoor zogenaamd. Ze hadden de sleutel van de voordeur.

Van de oorlog heb ik weinig gemerkt. In Overasselt is ook weinig gebeurd. Nou ja, de Engelsen zaten aan deze kant van het kanaal en de Duitsers bij Malden. ik heb nooit

gehoord dat er ongelukken gebeurd zijn. En we waren klein, zo'n 10, 11, 12 jaar. Op de lagere school werd niet veel verteld. Ook thuis werd er niet over gesproken. Je leefde heel anders als vandaag hè”.

Schooltijd

“Ik zat hier op de basisschool en daarna ging ik naar de Landbouwschool in Wijchen. Toen was er nog de achtste klas. Je ging nog in april over, de Landbouwschool begon pas in augustus/september. Zodoende hebben wij 3 of 4 maanden in de achtste klas gezeten. Dat was in de oorlogstijd, je was verplicht naar school te blijven gaan. Zogenaamd leren, we hebben maar weinig gedaan. Er zaten 4 of 5 meisjes in de achtste klas.

Als we niet naar school hoefden gingen we bij oom Anton (Derks) spelen of bij de jongens van ome Koos (bakker Derks). Verder kwamen we nergens. Hinkelen en ja, verstopperijtje spelen, hebben we veel gedaan. Buiten. Binnen kwamen we bij ome Anton en ome Koos niet. Als het slecht weer was, was je thuis.

We gingen met 10 man naar de Landbouwschool in Wijchen. Met de fiets. De meisjes gingen naar een andere school, dat weet ik niet precies. Die landbouwschool duurde 4 jaar. Dat was in het begin niet alle dagen van de week. De andere dagen moest je thuis helpen of je ging ergens bij iemand anders werken. Ik werkte thuis.

Onderduikers of evacués?

“Nee, geen van beide. We hebben wel vee bij ons op stal gehad uit Mook en Molenhoek. De beesten stonden gewoon tussen ons eigen vee in. Het koren moest nog wel met de hand gebonden worden. Dat deden de jongens van Jan Hubers. Dat waren eigenlijk onderduikers. Niet bij ons maar bij iemand anders. Ze waren op hun hoede, ze kwamen niet naar het dorp. ze bleven op het land. Tussen de middag aten ze hun boterhammen op in de sloot”

Bevrijding

“De parachutes vielen toen ik zondagsmiddags aan het spelen was bij Anton Derks. Ik ben niet gaan kijken, ik was blij dat ik thuis was toen die lui kwamen vallen. Bang is een groot woord maar het leek het beste om thuis te zijn. Ik kan me nog wel herinneren dat reporter Jansen, van Gradus Jansen, met de parachutisten heeft gepraat. Die sprak Engels”.

Het boerenbedrijf

“Het bedrijf heb ik niet overgenomen, nee, er was geen grond bij. De rest van de grond lag allemaal verder van huis. Heel vroeger, mijn vader is daar ook geboren, zat in het huis waar nu Toontje Arts (Hoogstraat) in zit, een winkel en een bakkerij, een

Foto: vader en moeder Derks

boerderij en een molen. Daar is het allemaal begonnen. In het pand dat eerst Boerenmuseum was. Daar ben ik geboren, De Garstkamp. Het pand is door mijn familie verkocht aan de gemeente. Voorin heeft Losekoot, de politie, gezeten en achter hebben ze daar later het museum gemaakt.

Mijn ouders zijn naar de Wilhelminastraat gegaan waar nu Mientje (Theunissen -) Klabbers woont. Daar hebben ze gewoond, op die hoek daar. Dat was in 1968. Mijn vader is in 1970 gestorven, mijn moeder in 1980. Zij hebben de geboorte van al onze kinderen nog meegemaakt.

Die deur waar nu Toontje Arts' voordeur is, dat noemen wij nog altijd de winkeldeur. Op de stal stond vee. Mijn grootvader is vrij vroeg gestorven maar mijn grootmoeder heeft nog vrij lang geleefd. Daar bij de Derksen hadden ze 4 jongens en 1 meisje, tante Rieka. Mijn vader en de vader van Michel zijn boer geworden. Koos, de vader van Johan en grootvader van de huidige bakkers Derks, heeft een bakkerij gebouwd schuin tegenover de kerk. Ome Thé heeft nog even de molen gehad, dat zal rond 1940 zijn geweest, ik was 10. Thé's zoon Gerard is later met champignons begonnen. De Derksen zijn allemaal in Overasselt gebleven.

We hebben altijd meegewerkt op de boerderij. We maaiden gras met twee paarden. En koren maaien en binden. Koren rechtop zetten en dan zo'n dag of 3, 4 of uiterlijk 5 laten staan. Dat lag aan het weer. Maaien, binnenhalen, dorsen. Daarna stro binden. Het koren ging de zolder op. Elke veertien dagen ging ik met een zak of twee, drie koren naar de molen.

Slachten deden we ook. Varkens, geen runderen. Bij ons thuis niet. Toen ik getrouwd was, brachten we het rund bij Van Lin, de slachter. Later was Van der Burgt ook slachter. Een deel van de hammen werd gepekeld, in het zout. In de kelder stond de zoutbak. En achter het fornuis in de schouw werd de ham gerookt. een of twee keer per jaar kwam de slager uit De Graaf (Grave), de Foeks noemden ze die. Met Kerstmis en de kermis moest er schijnbaar iets speciaals komen. Kerstmis en Pasen was meer naar de kerk gaan dan iets anders".

Vrije tijd

"Kaarten hebben we al vrij jong gedaan. Toen we van de lagere school af waren. Nogal gauw kaartten we met een man of vijf. Op zondag. Mijn vader en moeder

kaartten niet. Opa wel. Die ging alle zondagen naar Van Lin, kaarten in het café, met zijn eigen broers en met de oude Koos van Lin. Om 22.10 was hij thuis. Daar kon je de klok op gelijk zetten.

Ik ging veel weg. Met Sjef Klabbers, Jan Jenniskens en Gerard Derks. In de winter kaartten we. En zomers fietsen naar de kermis, veel in Brabant. De moeder van Gerard kwam uit Brabant en ik had familie in Velp. We gingen de Maas over. Naar Wijchen en Bergharen gingen we haast nooit. Aan de landbouwschool in Wijchen heb ik wel een paar kennissen overgehouden maar zondags gingen we meestal de Maas over.

En avondcursussen op school over dingen die met landbouw te maken hebben. Daar ging je heen”.

Willy Gijsbers, april 2017